

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.15.5.2023

**Pani
Violetta Kalin
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Świdnicy**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Świdnicy
ul. Franciszkańska 7
58-100 Świdnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 – „Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy, ul. Franciszkańska 7, 58-100 Świdnica ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Violetta Kalin, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy od 1 września 2009 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Radosław Chodziński, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/111/2023 z 4 lipca 2023 r.

(akta kontroli: str. 1-2)

¹ Dalej: MOPS.

² Dalej: Dyrektor MOPS.

³ Tj. 3 sierpnia 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor MOPS efektywnie realizowała zadanie dotyczące wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę⁶ (dalej: również świadczenie), jednak nie w pełni prawidłowo.

MOPS udostępnił osobom uprawnionym wzór wniosku o świadczenie oraz prowadził stosowne działania informacyjne o możliwości jego uzyskania i warunkach wypłaty. Pracownicy MOPS dokonywali weryfikacji złożonych wniosków z wykorzystaniem zewnętrznych systemów teleinformatycznych. Prawidłowe działanie w tym zakresie pozwoliło na ujawnienie czterech przypadków złożenia w MOPS wniosków przez osoby, które otrzymały świadczenia w innej jednostce, przez co nie doszło do powtórnej, nienależnej wypłaty świadczenia tym osobom. Pracownicy MOPS dokumentowali weryfikację wniosków o świadczenie. Nie stwierdzono przypadków pozostawienia ich bez rozpatrzenia. Wypłata świadczenia była dokonana każdorazowo na rachunek bankowy osoby uprawnionej wskazany we wniosku. Świadczenie to pobrało 3 011 osób w 2022 r. oraz 213 w 2023 r. (do 30 kwietnia).

W kontrolowanej działalności MOPS stwierdzono nieprawidłowości polegające na: [1] pozytywnej weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia, w których nie wskazano rodzaju dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy przez wnioskodawcę oraz [2] podaniu nierzetelnych danych w dokumencie pn. „Rozliczenie środków z Funduszu Pomocy za 2022 r. – realizacja zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy”, przekazanym do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, obywatelom Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej został uznany za legalny i którzy zostali wpisani do rejestru PESEL, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę. Świadczenie to przeznaczone jest na utrzymanie osoby uprawnionej, a w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę, w tym do przyznania tego świadczenia oraz do wydania decyzji w sprawie odmowy jego przyznania Prezydent Miasta Świdnica upoważnił⁷ Dyrektora MOPS.

(akta kontroli: str. 4)

2. Z pomocy w formie wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę do 31 grudnia 2022 r. skorzystało 3 011 osób, którym wypłacono łącznie 903 300,00 zł. Koszty obsługi ich wypłaty wyniosły 15 714,88 zł. Natomiast w 2023 r. (do 30 kwietnia) ze świadczenia skorzystało 213

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ O którym stanowi art. 31 ust. 1 ustawy z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.); dalej: ustawa o pomocy.

⁷ Zarządzeniem nr 0050-104/22 z 8 kwietnia 2022 r. w sprawie udzielenia upoważnienia.

osób, którym wypłacono łącznie 63 900,00 zł. Źródłem finansowania wypłaty świadczeń był Fundusz Pomocy⁸.

(akta kontroli: str. 30, 339, 343-344, 368)

W MOPS udostępniono osobom uprawnionym wzór wniosku o świadczenie, zarówno w polskiej, jak i ukraińskiej wersji językowej. Wysokość środków niezbędnych na wypłatę świadczenia szacowano m.in. na podstawie złożonych wniosków o powyższe świadczenie. O możliwości uzyskania świadczenia oraz warunkach jego wypłaty informowano m.in. poprzez stronę internetową MOPS oraz pracowników Biura Obsługi Klienta MOPS. Nie wystąpiły przypadki pozostawienia wniosków bez rozpatrzenia. Pracownicy MOPS ujawnili łącznie cztery przypadki wnioskodawców (w 2022 r.), którzy pobrali już świadczenie w innej jednostce. Osoby te rezygnowały z ubiegania się o świadczenie w MOPS, przez co świadczenie nie zostało im powtórnie wypłacone. Rezygnacje znajdowały się w aktach spraw. Nie wydano decyzji odmownych w sprawie o przyznanie świadczenia. Nie wystąpiły też przypadki, w których stwierdzono jego nienależną wypłatę.

(akta kontroli: str. 30-31, 59-64, 349, 365, 369, 381, 393, 405, 418-426)

3. Udostępniony przez MOPS osobom uprawnionym wzór wniosku o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę zawierał wszystkie elementy wymienione w art. 31 ust. 5 ustawy o pomocy, w tym m.in. imię (imiona) i nazwisko osoby wnioskującej, datę urodzenia, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, rodzaj dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy.

Szczegółowe badanie 20 złożonych przez obywateli Ukrainy wniosków wykazało, że zostały one sporządzone według przyjętego w MOPS wzoru. Były kompletne, za wyjątkiem 10 przypadków, w których nie wpisano – w części dotyczącej danych osoby – rodzaju dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 59-64, 65-337, 350-361)

Zgodnie z przyjętą w MOPS praktyką, wnioskodawca zobowiązany był dołączyć do wniosku komplet dokumentów na potwierdzenie spełnienia warunków przyznania świadczenia, w tym m.in. paszport, powiadomienie o nadaniu numeru PESEL, dokument bankowy z numerem rachunku bankowego. Upoważnieni przez Prezydenta Miasta Świdnica pracownicy MOPS weryfikowali prawo do świadczenia wnioskodawcy także w systemach zewnętrznych (teleinformatycznych), tj.: w Centralnej Bazie Beneficjentów⁹, w rejestrze PESEL, oraz w systemie POMOST¹⁰. Po dokonaniu pozytywnej weryfikacji wniosku oraz sprawdzeniu złożonych dokumentów, przyznawano wnioskodawcy prawo do jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł. MOPS o terminie wypłaty świadczenia informował wnioskodawcę za pomocą poczty elektronicznej, na adres wskazany we wniosku, przesyłając stosowne pismo. W przypadku braku adresu e-mail, wzywano wnioskodawców telefonicznie do MOPS celem przekazania informacji o terminie wypłaty.

(akta kontroli: str. 4-27, 348, 366-367)

⁸ Fundusz, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy o pomocy, utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

⁹ Centralna Baza Beneficjentów to część systemu informatycznego o nazwie Centralny System Informatyczny Zabezpieczenia Społecznego (CSIZS), który powstał w ramach realizacji projektu Emp@tia - Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego.

¹⁰ POMOST Std jest systemem informatycznym przeznaczonym dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i wspomagającym je w realizacji zadań.

We wszystkich badanych przypadkach udokumentowano weryfikację wniosku, a w aktach sprawy zamieszczano, potwierdzone za zgodność z oryginałem kserokopie, przekazanej wraz z wnioskiem dokumentacji, m.in. paszportu, powiadomienia o nadaniu numeru PESEL, dokumentu bankowego z numerem rachunku bankowego.

(akta kontroli: str. 65-337)

Wypłata świadczenia była dokonana każdorazowo na konto bankowe wskazane we wniosku, w terminie od 5 do 53 dni od daty wpływu wniosku oraz ujmowana w księgach rachunkowych MOPS zgodnie z treścią ekonomiczną wydatku.

(akta kontroli: str. 32-58, 65-337)

W dokumencie pn. „Rozliczenie środków z Funduszu Pomocy za 2022 r. – realizacja zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy”, przekazanym (4 stycznia 2023 r.) do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, w zakresie dotyczącym jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, ujęto błędne dane dotyczące liczby wypłaconych świadczeń, wydatkowanej kwoty i kosztów obsługi, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 339-344, 367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MOPS dokonał pozytywnej weryfikacji 10 poddanych szczegółowej kontroli wniosków o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę¹¹, które nie zawierały wpisów danych dotyczących rodzaju dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy. Zgodnie z art. 31 ust. 5 pkt 5 ustawy o pomocy - przepisem określającym zawartość wniosku - informacja ta zaliczona została do danych osoby składającej wniosek.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że przyczyną powyższego było przeoczenie.

(akta kontroli: str. 65-79, 89-99, 100-116, 175-188, 202-218, 248-279, 290-319, 365)

2. W dokumencie pn. „Rozliczenie środków z Funduszu Pomocy za 2022 r. – realizacja zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy”, przekazanym (4 stycznia 2023 r.) do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, w zakresie dotyczącym jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, ujęto błędne dane dotyczące: [1] liczby wypłaconych świadczeń (podano 3 021; powinno być 3 011), [2] wydatkowanej kwoty (podano 906 300,00 zł; powinno być 903 300,00 zł) oraz [3] wysokości kosztów obsługi (podano 12 714,88 zł; powinno być 15 714,88 zł). W rezultacie przedmiotowe rozliczenie zostało sporządzone nierzetelnie.

Dyrektor MOPS wyjaśniła m.in., iż przyczyną powyższej pomyłki był błąd pisarski spowodowany wybraną niewłaściwą liczbą na kalkulatorze klawiatury przy wprowadzaniu danych, a sumarycznie ww. kwoty są zgodne z faktycznie poniesionymi wydatkami, tj. kwotą 919 014,88 zł.

W dniu 26 lipca 2023 r. MOPS wysłał do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu sprostowanie powyższych danych.

(akta kontroli: str. 339-344, 367-368)

¹¹ Dotyczy wnioskodawców o inicjałach: AK, UA, VZ, LA, NB, OT, TA, OB, NZ, MB.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Zapewnienie wpisywania we wnioskach o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę rodzaju dokumentu, stanowiącego podstawę przekroczenia granicy.
 2. Zapewnienie przedstawiania rzetelnych danych w rozliczeniach środków z Funduszu Pomocy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 2 października 2023 r.

Kontroler
Radosław Chodziński
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis